

Vänsterpartiet Sörmland

Landstings- och
regionpolitiskt
program

2011-2014

Innehåll:

Inledning	3
Regionförbundet	6
Vänsterpartiet arbetar för	8
Kollektivtrafik.....	8
Vänsterpartiet arbetar för	9
Miljö	10
Vänsterpartiet arbetar för	12
Kultur.....	12
Vänsterpartiet arbetar för	14
Utbildning	15
Vänsterpartiet arbetar för	16
Folkhälsa.....	16
Hälso- och sjukvård	19
Vänsterpartiet arbetar för	21
Sjukvård.....	21
Vänsterpartiet arbetar för	22
Närvård och primärvård.....	22
Vänsterpartiet arbetar för	24
Vården av asylsökande, papperslösa och gömda.....	24
Vänsterpartiet arbetar för	25
Psykiatrisk hälso- och sjukvård	25
Vänsterpartiet arbetar för	26
Rättspsykiatrisk vård	27
Geriatrisk hälso- och sjukvård	27
Vänsterpartiet arbetar för	28
Palliativ vård.....	29
Vänsterpartiet arbetar för	29
Komplementär medicin	29
Vänsterpartiet arbetar för	30
Habilitering och Hjälpmedel.....	30
Habilitering	31
Dammsdal	31

Sjuk- och behandlingsresor.....	32
Handikappservice.....	32
Hjälpmedel.....	33
Finansiering	33
Policy för personer med funktionsnedsättning	33
Vänsterpartiet arbetar för	34
Tandvård	35
Vänsterpartiet arbetar för	35
Etik.....	36
Vänsterpartiet arbetar för	36
Personal.....	36
Vänsterpartiet arbetar för	39

Inledning

Vänsterpartiet är ett socialistiskt och feministiskt parti. Vårt mål är att förverkliga ett samhälle grundat på demokrati, jämlikhet och solidaritet. Ett samhälle befriat från klass- köns och etniskt förtryck, ett rättvist och ekologiskt hållbart samhälle där alla människor bygger sin egen framtid i frihet och samverkan.

Landstingshuset i Nyköping

Vänsterpartiet är emot kommersialisering av offentlig verksamhet och vill återföra tidigare privatiserade verksamheter till den gemensamma sektorn. Vi anser att alla ska ha rätt till bästa möjliga hälso- och sjukvård oberoende av ekonomi, klass, kön, eventuell funktionsnedsättning och bostadsort. Synen på hälsa som en rättighet innebär också att människors behov - inte privata vinstintressen – måste vara styrande för hälso- och sjukvårdens utformning och inriktning.

Välfärden ska finansieras med skatt efter bärkraft, inte med höjda taxor och avgifter. Hälsan är en mänsklig rättighet – ingen handelsvara!

- Att fem arbetsplatser utses för att delta i ett utvecklingsprojekt med målet att arbetstagarna ska få ett ökat ansvar för driften inom sitt verksamhetsområde. Ett demokratiprojekt som alternativ till privatisering

Vi vill tillsammans med andra landsting verka för ett stopp för inhyrd personal. Bland annat behöver antalet utbildningsplatser för läkare och specialistsjuksköterskor utökas. Läkarnas arbetstider ska schemaläggas på samma sätt som övrig vårdpersonal.

Vänsterpartiet arbetar för

- Att ta bort orättvisa löneskillnader mellan kvinnor och män
- Att försök med arbetstidsförkortning ska genomföras
- Att heltid och fasta tjänster ska vara normen
- Att gemensamt med andra landsting verka för ett stopp av inhyrd personal
- Att antalet ST-tjänster inom allmänmedicin ökas
- Att höja frisknärvaron hos personalen
- Att ändra schemaläggningen av läkarnas arbetstider
- Att personal i alla yrkeskategorier ska ha möjlighet till kompetensutveckling
- Att omvårdnadsyrket får en högre status och förbättrat forskningsutrymme
- Att bättre ta tillvara kompetens hos invandrad personal
- Att mångfaldsplaner ska finnas
- Att utveckla primärvården till en hälsofrämjande arbetsplats
- Att landstinget enbart anlitar företag och underentreprenörer som har tecknat kollektivavtal

Vänsterpartiet arbetar för en omfördelning av samhällsekonomin och för ett samhälle där rätten till arbete gäller alla oavsett sexuell läggning, funktionsnedsättning, kön eller etnicitet. I Sverige har 26 000 arbetstillfällen inom offentlig sektor försvunnit under de senaste tre åren. Offentliga investeringsprogram för miljövänlig infrastruktur, bostadsbyggande och fysisk handikappanpassning skapar nya jobb både inom den offentliga och privata sektorn också i Sörmland.

De ökade orättvisorna i samhället är den enskilt viktigaste orsaken till att fysisk och psykisk ohälsa ökar. Bland dem med sämst hälsa återfinns arbetslösa, lågutbildade, personer med funktionsnedsättningar och personer med utländsk bakgrund. Resultatet av att staten minskar sitt ansvar för socialförsäkringssystemen blir att kommunernas och landstingens kostnader skjuter i höjden.

Skatter – gemensamt finansierad välfärd

Allt fler människor är i behov av vård och omsorg. Det handlar inte bara om en ökad ohälsa utan också om ökade medicinska möjligheter till behandling och att befolkningen blir allt äldre. Vi vet att en stor del av hälso- och sjukvården är beroende av närhet och kontinuitet. Det finns samtidigt ett behov av samordning av den högspecialiserade hälso- och sjukvården. Vi anser att det är möjligt att kombinera dessa behov. För att klara framtidens hälso- sjukvård krävs insatser

för bättre hälsa men också resurser för en stärkt hälso- och sjukvård. Det förutsätter att regering och riksdag tillför nya resurser till kommuner och landsting. Det förutsätter också att inga nya ofinansierade uppgifter läggs på kommuner och landsting.

Oavsett framtida regionindelning och ekonomiska resurser till vård och omsorg står kommuner och landsting inför en stor brist på läkare framförallt inom primärvård, psykiatri och rehabilitering. För att klara framtidens sjukvård krävs fler utbildningsplatser för läkare och andra nyckelgrupper som idag saknas. Vi har också ett ansvar för att höja statusen på dessa områden så att fler läkare och övrig personal väljer att specialisera sig i allmän medicin, geriatrik och psykiatri.

Vänsterpartiet slår vakt om en offentlig driven och skattefinansierad vård. Vi har i Riksdagen sagt nej till Lagen om offentlig upphandling (LOU) och fri etableringsrätt inom primärvården. Den sistnämnda lagen är obligatorisk för landstingen från 1 januari 2010. I Landstinget Sörmland drivs numera en tredjedel av vårdcentraler i privat regi. Vi vill inte medverka till fler privatiseringar. Vi stödjer vårt ställningstagande på omfattande internationella erfarenheter, som visar att vård som styrs av marknaden och där man har många privata vårdgivare ger sämre hälso-utfall och högre kostnader än skattefinansierad och offentlig driven sjukvård.

Under den gångna mandatperioden ökade antalet arvoderade politiker och arvoden höjdes. Vänsterpartiet är motståndare till alltför höga politikerarvoden och tjänstemannalöner. Vi har därför varit pådrivande i att sänka arvoden för hel- och deltidsarvoderade politiker. Det är viktigt att dessa arvoden inte höjs mer under kommande mandatperiod.

Studier visar att personer som inte känner att de har inflytande över sin arbetssituation löper större risk för att bli utbrända och sjukskrivna. Det finns egna resurser inom landstinget som kan användas vid rehabiliteringen av personal, till exempel verksamheten vid Ökna.

Vänsterpartiet arbetar för kontinuitet och säkerhet i vården för länets invånare med stöd av trygg och erfaren personal. Vi vill också utveckla möjligheten för personal att forska inom området. Det saknas distriktsläkare redan nu och många kommer att gå i pension under de närmaste åren. Landstinget Sörmland har ett lågt antal utbildningsplatser för specialistläkare, så kallade ST-tjänster, inom primärvården. Vi anser att antalet ST-tjänster ska ökas. Målet är att offentlig verksamhet ska bedrivas helt med egen personal och utan privata vinstintressen. Vid offentliga upphandlingar ska landstinget enbart anlita företag och underentreprenörer som tecknat kollektivavtal. I samband med upphandling ska personalen garanteras fortsatt anställning.

Landstingets integrationspolicy ska tillämpas på alla arbetsplatser. Mångfaldsplaner ska följas vid rekrytering och landstinget ska ta sitt ansvar för att kunna anställa människor med funktionsnedsättning. Personalen bör vara en spegelbild av samhället och det behövs fler män och fler med annan etnisk bakgrund i vården.

Strukturella förändringar inom vården har resulterat i mer vårddokumentation på bekostnad av direkt patient- och omvårdnadsarbete. Denna ökade arbetsbelastning behöver kompenseras med utökad personal. Vänsterpartiet anser att omvårdnadsyrket behöver få en högre status och förbättrat forskningsutrymme.

läggningsvisar att löneskillnader mellan kvinnor och män består och faktiskt tenderar att öka på vissa områden. Detta anser vänsterpartiet är oacceptabelt.

Arbetsvärderingar måste göras för att jämföra lönerna mellan jämförbara yrken i andra branscher och mellan mans- och kvinnodominerade yrken. Osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor måste omedelbart åtgärdas. Det är viktigt att alla personalgrupper kan få en bra kompetenshöjning och fortbildning. En utbildningsplanering ska göras utifrån verksamhetens och personalens behov. Arbetsgivaren ska bekosta utbildningsinsatserna, inte läkemedelsindustrin eller andra som har ekonomiska intressen i vården.

En generell arbetstidsförkortning är en viktig norm utifrån jämställdhet, välfärd och demokrati. Vi är beredda att ta vårt arbetsgivaransvar och tillsammans med de fackliga organisationerna påbörja en förkortning av arbetstiden för exempelvis omvårdnadspersonal. Vi vill genomföra ett försök med arbetstidsförkortning inom landstinget.

Vänsterpartiet anser att alla människor har rätt till inflytande över sitt arbete. Landstinget är en hierarkisk organisation och många som arbetar där känner sig maktlösa på jobbet.

Regionförbundet

Infrastrukturen är av stor betydelse för ett läns utveckling. Vänsterpartiets trafikpolitik underordnas de övergripande miljömålen och syftar långsiktigt till att skapa ett effektivt, miljöanpassat och hållbart transportsystem. En viktig förutsättning är en god samhällsplanering som aktivt bidrar till att minska behovet av transporter.

En ny regionindelning kommer att bli verklighet inom landet. Vänsterpartiet motsätter sig regioner större än två miljoner invånare i enlighet med Ansvarskommitténs förslag. Till dess regionindelningen fastställts är det Regionförbundets uppgift att sätta medborgarna i fokus och låta sörmlänningen vara utgångspunkten för strukturen och verksamheten.

Tomma spår eller satsning på miljövänlig kollektivtrafik?

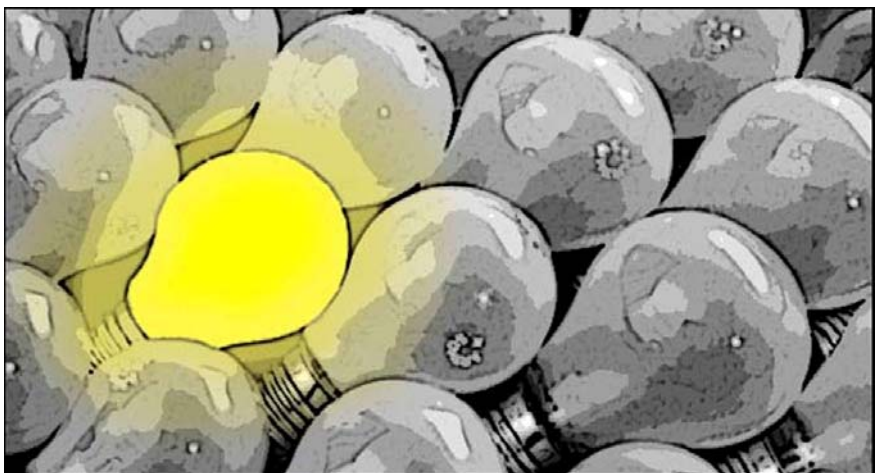
Regionförbundets huvudsakliga arbetsuppgifter är näringsliv och arbetsmarknad, infrastruktur och kollektivtrafik. Därutöver arbetar Regionförbundet med övergripande utbildningsfrågor, direkta företagsfrågor via Almi, besöksnäring via Sörmlands Turist AB.

Inom området näringsliv och arbetsmarknad stödjer Vänsterpartiet utveckling av små och lokala företag för arbetstillfällen med kortare och miljövänliga transporter. Arbetstillfällen måste prioriteras inom länet i stället för utom.

Inom områdena infrastruktur och kollektivtrafik anser Vänsterpartiet det är viktigt att Regionförbundet arbetar för att utveckla möjligheterna till ytterligare användning av hamnen i Oxelösund och att den klassas som en strategiskt viktig hamn. Flygplatsen Skavsta har idag betydelse för internationell flygtrafik men är också viktig för arbetstillfällen. En fortsatt utveckling av flygtrafiken på Skavsta ska enbart ske med betydligt höjda miljökrav.

Vänsterpartiet motsätter sig försäljning av hel- eller delägda infrastrukturåläggningar. Se även vidare under Kollektivtrafik.

Vänsterpartiet strävar mot en utveckling av ekoturism och tillgänglighet för Sörmlands medborgare och tillresta besökare.

Goda idéer!

Utbildningsfrågorna har stor betydelse för försörjning av länets behov av utbildad arbetskraft. Mälardalens Högskola har en stor del i detta och måste lyftas fram som ett alternativ till kringliggande högskolor.

Etik

Landstinget ska intensifiera och bredda det aktiva arbetet med etik och prioriteringar. Det måste skapas plats för diskussion och eftertanke hos personalen, inte minst som ett stöd för dem som dagligdags måste hantera svåra frågor. Det måste finnas rutiner så att synpunkter och anmälningar från patienter och närstående tas tillvara för att utveckla hälso- och sjukvården. Det är viktigt för att människor ska kunna ha ett fortsatt förtroende för hälso- och sjukvården, att etiska frågor hanteras på ett sätt som tar hänsyn till den enskilda individens integritet och vilja.

Goda förhållningssätt mellan personal och patienter är resultatet av god etik. Vänsterpartiet är av den uppfattningen att moral och etik skapas uppifrån utifrån ett hierarkiskt perspektiv. Både den politiska ledningen och tjänstemannaledningen har ett stort ansvar i skapandet av god etik.

Vänsterpartiet arbetar för

- Att personalen ska få möjlighet till reflektion på sin arbetsplats
- Att en levande dialog ständigt förs kring etik och prioriteringar
- Att anmälningar och synpunkter från patienter och närstående tas tillvara i arbetet med att utveckla hälso- och sjukvården

Personal

Vänsterpartiet anser att landstingets personalpolitik ska syfta till att skapa hälsofrämjande och attraktiva arbetsplatser. Vårdyrkenas status måste stärkas och vara attraktiva för nya generationer. Landstinget har, i rollen som arbetsgivare, en stor makt tillsammans med fackliga organisationer att påverka inte bara sina egna anställda utan arbetsmarknaden som helhet. Detta gäller inte minst löner. Samtliga kart-

Tandvård

Sociala skillnader i tandstatus är märkbara i dagens samhälle. Den tandvårdsreform som infördes 2008 har blivit en stor besvikelse.

Kostnaderna har ökat för majoriteten av patienterna. Vänsterpartiet anser att de höga tandvårdskostnaderna är oacceptabla. Vi vill skapa opinion för att betrakta tandvården som en del av hälso- och sjukvården och att kostnaderna på sikt ska ingå i ett högkostnadsskydd för vård, mediciner och hjälpmedel. Förebyggande tandvård hos tandhygienist ska också ingå i vården. Tandvård ska inte vara en klassfråga! I de fall då patienten fått tandskador på grund av medicinsk behandling eller sjukdom ska landstinget stå för behandlingen.

Vänsterpartiet arbetar för

- Att minska tandvårdskostnader för den enskilde
- Att i de fall då tandskador har orsakats av medicinsk behandling eller sjukdom ska landstinget stå för tandläarkostnaden

Inom Regionförbundet Sörmland pågår en utredning i syfte att utvärdera behovet av och möjligheten till att återuppta persontrafik och utöka godstrafik på TGOJ-banan. För landstinget behövs en utveckling av kommunikationerna i nord-sydlig riktning för att möjliggöra bättre resande för såväl patienter, anhöriga som landstingets personal. Detta är särskilt angeläget i en sammanhållen sjukvård. Ökad användning av TGOJ-banan är en viktig faktor både för landstingets interna behov och för att stärka länets utveckling.

Vänsterpartiet arbetar för

- Att regionbildningen inte överstiger två miljoner invånare
- Att stödja utvecklingen av små företag
- Att Oxelösunds hamn ska klassas som strategiskt viktig
- Att stödja Mälardalens Högskola som ett självklart alternativ till kringliggande högskolor
- Att persontrafik och utökad godstrafik på TGOJ banan snarast kommer till stånd

Kollektivtrafik

Det är nödvändigt att utveckla kollektivtrafiken för att förbättra miljön och minska bilismens negativa miljöpåverkan. I en väl fungerande infrastruktur förutsätts att transporterna är effektiva och med en god försörjning i hela länet. För att förenkla resandet och uppmuntra till att pendlare även utnyttjar bussen på andra sträckor, så vill vi införa ett länskort som till skillnad från dagens pendlarkort inte är kopplat till en specifik sträcka. För att öka tillgängligheten för alla och stödja miljövänligare transportmönster vill vi ha avgiftsfria bussresor för barn, ungdomar, pensionärer och förälder med barnvagn. Detta förutsätter också att färdtjänsten ska vara lika för alla i hela länet. Vi anser att "Pulsen" ska återinföras och att det ska vara möjligt att ta sig till länets sjukhus och vårdcentraler med kollektivtrafik. Vi vill ha en sammanhållen regional kollektivtrafik i offentlig regi för all kollektivtrafik.

En av länstrafikens gröna bussar

Kvinnor och ungdomar använder kollektivtrafiken i högre utsträckning än män. Vi anser att kollektivtrafiken måste anpassas så att den fungerar för alla och som ett attraktivt alternativ till bil vid pendling.

Först och främst vill vänsterpartiet konsekvent satsa på järnvägstrafiken. Om vi ska få fler att ta tåget räcker det inte med en utbyggd infrastruktur med järnvägsspår. Det krävs också välfungerande tåg med hög driftsäkerhet och tåg som kommer och går i tid. Turtätheten måste förbättras.

Vänsterpartiet anser att det är viktigt att utbyggnaden av Ostlänken snabbas på. Vårt krav om persontrafik på TGOJ-banan är viktigare än någonsin. För att kunna använda de kollektiva pendlingsmöjligheter som redan finns över länsgränserna behöver kollektivtrafiken som helhet, inklusive den lokala i länets kommuner, förbättras betydligt och samordnas.

Vänsterpartiet arbetar för

- Att ägardirektiven regelbundet revideras för kollektivtrafiken för att få förbättrad samordning mellan transportslagen

samhället. Visionen ger uttryck för ett önskat tillstånd och är således grunden för all verksamhet och planering.

Tillgänglighet, ett gott bemötande och rätt insatser i rätt tid ska vara i fokus. Med tillgänglig avser vi att verksamheten är lätt att få kontakt med, öppettider, lokaler och information ska vara anpassade efter brukarnas behov och flexibla i kontakten, utifrån brukarens förutsättningar.

Varje brukare ska så långt det är möjligt vara delaktig i de mål som sätts samt de insatser som planeras. Anhöriga och andra i brukarens närhet ska ses som en tillgång.

Behov hos den enskilde tillgodoses även av andra inom och utom landstinget. I förekommande fall krävs därför samverkan med andra verksamheter för att vardagen för den enskilde ska fungera så bra som möjligt.

Vänsterpartiet arbetar för

- Att kvinnor får sina behov tillgodosedda under samma förutsättningar som män
- Att tillföra mer resurser för att uppnå målen i den nya vårdgarantin
- Att avskaffa avkastningskravet på Dammsdalskolan
- Att regelverket för sjukresor ska tillämpas med empati för patientens förutsättningar
- Att öka resurserna för klimatvård
- Att öka bidraget till handikapporganisationerna
- Att en utredning kommer till stånd för att belysa ett nytt ersättningssystem

Hjälpmedel

Hjälpmedelscentralen sorterar under den Gemensamma Hjälpmedelsnämnden. Nämnden har företrädare för länets kommuner och landstinget.

Det nationella projektet "Fritt val av hjälpmedel" upphörde vid 2009 års utgång.

Hjälpmedelsinstitutets slutrapport till regeringen våren 2010 ska ligga till grund för ställningstagande om verksamheten ska permanentas.

Vänsterpartiet anser att erfarenheter från projektet bör tas tillvara i landstinget Sörmlands hjälpmedelsförsörjning, men "fritt val" är både kostnadsdrivande och kan tillgodoses inom nuvarande regelverk "särskild ansökan".

Finansiering

Idag är verksamheterna i huvudsak anslagsfinansierade. Förutom anslag förekommer i mindre omfattning intäkter från statsbidrag, egenavgifter och ersättning för insatser till brukare från andra län.

Vänsterpartiet vill att ersättningssystemet ses över och att konsekvenserna av att införa ett likartat ersättningssystem som inom primärvården undersöks. Det måste tydliggöras och göras mätbart vilka insatser som görs för varje brukare.

Policy för personer med funktionsnedsättning

I all verksamhet som Landstinget Sörmland driver eller är delägare i ska denna policy gälla. Det innebär att riktlinjer och planer tas fram för varje verksamhet och enhet. Vänsterpartiet kommer bevaka denna process i alla Landstinget Sörmlands verksamheter!

Visionen för Habilitering och Hjälpmedel är att personer med funktionsnedsättningar är aktiva, gör sina egna val och är delaktiga i

- Att byggandet av Ostlänken snabbas på
- Att spårbunden regional trafik utvecklas
- Att persontrafik på TGOJ-banan kommer igång
- Att busslinjen "Pulsen" återinförs
- Att avgiftsfria resor på buss för barn, ungdomar och pensionärer genomförs
- Att avgiftsfria resor för förälder med barnvagn genomförs
- Att återinföra ett länskort
- Att färdtjänst som fungerar inom hela länet snarast kommer till stånd
- Att skärpta miljökrav ställs vid upphandling av kollektivtrafik och sjukresor
- Att arbeta för bättre arbetspendlingsmöjligheter inom och utom länet
- Att vid upphandling av nytt trafikavtal ska det nya trafikbolaget överta personalen

Miljö

Både människors hälsa och naturen påverkas negativt av brister i miljön. Många gånger står mänsklig aktivitet och ekonomisk utveckling i konflikt med en ekologiskt hållbar samhällsutveckling. Vi måste därför arbeta för en regional utveckling med god levnadsnivå som inte samtidigt försämrar för framtida generationer. Landstinget Sörmland förfogar över stora resurser genom sitt ägande och sin upp-

handling av varor och tjänster. Denna resurs vill Vänsterpartiet använda för att främja jämställdhet, integration och en bra miljö.

Landstinget måste ställa skärpta miljökrav vid upphandling av kollektivtrafik och sjukresor. Vi vill också arbeta för att minska utsläppen av växthusgaser och andra miljöfarliga utsläpp i länet, speciellt från SSAB och andra stora industrier.

Grisar "producerar" mer än fläsk!

Vi anser att regionen och landstinget ska engagera sig mer i utveckling av biogas från biologiskt avfall. Landstinget bör också öka användningen av biogas som drivmedel inom de egna verksamheterna. Egen produktion av biogas kan utvecklas vid Ökna lantbruksgymnasium. Landstinget måste aktivt delta i energieffektivisering inom sina verksamheter och på så sätt bidra till minskade utsläpp av miljöskadliga ämnen och växthusgaser samt lägre drift- och underhållskostnader. Vi vill också bidra till en utveckling av vindkraft i Sörmland.

12-21 år kommer från olika delar av landet och befinner sig på olika utvecklingsnivåer.

Målet är att eleverna efter avslutad skolgång ska kunna leva ett så självständigt liv som möjligt efter sina förutsättningar. För varje elev ska en utvecklingsplan upprättas.

Dammsdal är intäktsfinansierad och säljer tjänster till självkostnadspris till kommuner runt om i Sverige. Vänsterpartiet vill avskaffa avkastningskravet på verksamheten vid Dammsdal.

Sjuk- och behandlingsresor

En försöksverksamhet pågår med att lägga ut sjukresekostnader på kliniker inom sjukvården. Efter försöket ska en utvärdering och ett ställningstagande till fortsatt fördelning av anslaget genomföras.

Vänsterpartiet anser att det är viktigt att i samband med strukturella förändringar i vården även belysa eventuella konsekvenser för patientens resande till och från vården.

Regelverket för sjukresor måste tillämpas med empati för patientens förutsättningar.

Handikappservice

Detta omfattar administrativ service till länshandikapprådet samt stöd till handikapporganisationer. Att administrera landstingets organisationsbidrag till handikapporganisationerna ingår också i uppdraget.

Bidrag till rehabilitering utomlands, s k klimatvård samt bidrag till viss lägerverksamhet erbjuds också.

Vänsterpartiet ska arbeta för att öka de ekonomiska resurserna till klimatvård och organisationsbidraget.

Genom insatser och hjälpmedel som ger ökad delaktighet, tillgänglighet och förståelse för brukarens situation skapas förutsättningar för ett aktivt liv och minskad ohälsa.

Vänsterpartiet vill skapa förutsättningar för självständighet och ett aktivt liv för personer med funktionsnedsättningar. Detta sker genom kompenserande, stödjande och utvecklande insatser. Individens behov ses ur ett helhetsperspektiv, samtidigt som individens möjligheter och styrkor utvecklas och synliggörs. Det handlar i hög grad att ta till vara på personens egna förmågor.

Det är också belagt att kvinnor får sina behov av rehabilitering och hjälpmedel sämre tillgodosedda än vad män får. Detta vill Vänsterpartiet ändra på!

Habilitering

Verksamheten ska inriktas mot barn, ungdomar och vuxna med svåra och långvariga funktionsnedsättningar inom området rörelsehinder, utvecklingsstörning, autismspektrat och flerk Funktionshinder.

Från och med 2010 skärps kraven på tillgänglighet för barn och unga med psykisk ohälsa. Ett första besök ska erbjudas inom 30 dagar, fördjupad utredning och behandling inom ytterligare 30 dagar. För att uppnå tillgänglighet enligt de nationella riktlinjerna måste ytterligare resurser tillföras verksamheten.

Habilitering och hjälpmedel har i sitt uppdrag även insatser inom området kommunikationshinder som till exempel syn- och eller hörselskada och tolkservice.

Dammsdal

Dammsdalsskolan ligger i Vingåker och erbjuder skola och boende för ungdomar med autismspektrumstillstånd. Ungdomarna, i åldrarna

Hamnen i Oxelösund och flygplatsen i Nyköping är viktiga för länets utveckling, men vänsterpartiet anser att ett långsiktigt ekologiskt hållbart samhälle också ska vara vägledande vid framtida beslut för dessa verksamheter. En satsning på TGOJ-banan skapar en större arbetsmarknad inom länet utan att belasta miljön.

Vänsterpartiet arbetar för

- Förnyelsebara energikällor
- Skärpta miljökrav vid upphandlingar
- Satsning på TGOJ-banan
- Utveckling av vindkraft i Sörmland
- Utveckling av hamnen i Oxelösund och flygplatsen i Nyköping med långsiktig hållbarhet
- Minskning av utsläppen av växthusgaser och andra miljöfarliga utsläpp i länet vid SSAB och andra stora industrier

Kultur

Ett rikt och mångfasetterat kulturliv är en källa för personlig utveckling och hälsa. Kultur hör ihop med god livskvalitet och är därmed en viktig del i länspolitiken. Barn, ungdom, sjuka och människor med

funktionsnedsättning ska prioriteras inom den offentligt finansierade kulturen. Ett bra exempel på kultur riktat mot barn och ungdom är samarbetet mellan skolan och Film i

Sörmland. I detta arbete ges elever möjlighet att använda film som uttrycksmedel. Genom kultur skapar vi historia och framtid gemensamt, som deltagare och utövare, som professionell kulturarbetare och amatör.

Sörmland är ett mångkulturellt län, det är viktigt att stödja nationella - och andra minoritetsgrupper/utövare i deras verksamhet. Det hand-

lar om att ha öppna sinnen och öka förståelsen för andra gruppers vanor och tankesätt. Vi vill stödja och förstärka etnicitet, klass- och genusperspektivet inom landstingets kulturverksamheter.

Landstingsägda Nynäs slott – bas för många kulturaktiviteter.

Landstingets institutioner ska öka samverkan med lokala föreningar och organisationer. Sörmlands museum samt Sörmlands musik och teater ska aktivt samarbeta med kommuner i lokala utställningar och andra kulturarrangemang samt driva en aktiv kulturmiljövård. Besök på Sörmlands museum ska vara avgiftsfria.

Folkbildning, genom kulturverksamhet och utbildning är en god investering! Det är det bästa verktyget för att åstadkomma en verklig samhällsförändring för människans frigörelse och demokratins utveckling.

Insatser för turism ska inriktas på aktiviteter som utgör en motvikt till konsumtionsturismen. Turism i skog och mark måste utvecklas mot

Vänsterpartiet arbetar för

- Att komplementärmedicinen ges en plats i vården
- Att landstinget får möjlighet att teckna avtal och anställa kiropraktiker och naprapater

Habilitering och Hjälpmedel

Vänsterpartiet ska arbeta för en god och allsidig habilitering/rehabilitering och hjälpmedel för att motverka den onödiga ohälsan.

Trippel rullande hjälpmedel

Av Folkhälsoinstitutets lägesrapport om hälsosituationen för personer med funktionsnedsättning "Onödigt ohälsa" (2008) framgår att den självupplevda ohälsan bland personer med funktionsnedsättning är mer än tio gånger vanligare jämfört med befolkningen i övrigt. En stor del av ohälsan hör samman med bestämningsfaktorer såsom brist på inflytande, ekonomisk otrygghet, diskriminering och brist på tillgänglighet.

Palliativ vård

Lika viktig som hälso- och sjukvården är då vi föds, lika viktig är den då vi dör. Vi vill inte gärna tänka på döden, hälso- och sjukvården är i sig uppbyggd på att rädda liv, men det är inte alltid möjligt. Det är då viktigt att all personal har kunskap om omvårdnad och smärtlindring i samband med vård i livets slutskede. Denna vård har hela människan och dennes närmaste i fokus. Det handlar då om både medicinska insatser, omvårdnad, psykosociala insatser och rumslig utformning.

Individen ska efter eget önskemål kunna välja om han eller hon vill dö i hemmet eller på sjukhuset. Det är viktigt att landstinget fortsätter att utveckla specialiteten palliativ vård. Denna spetskompetens är grunden för ett gott omhändertagande av döende som skall vara likartad i hela länet gällande både slutenvård och avancerad sjukvård i hemmet, ASIH. Inom den palliativa vården saknas ett hospice i Sörmland.

Vänsterpartiet arbetar för

- Att individen efter eget önskemål får bestämma om han eller hon vill dö i hemmet eller på sjukhus
- Att den palliativa vården utvecklas i hela länet

Komplementär medicin

Vänsterpartiet är öppet för alternativ och komplementär medicin och behandlingar. Vi vill utveckla den komplementära medicinen inom hälso- och sjukvården. Vi eftersträvar en utveckling som bygger på visade behandlingsresultat. Vänsterpartiet anser att kiropraktiker och naprapater bör kunna anställas på vårdcentraler.

eko-turism för att förhindra överexploatering. Kulturturism är en hörnpelare inom länets turismverksamhet genom sina folkbildande kvaliteter. Särskilda insatser måste göras för att locka länets egen befolkning att ta del av utbudet. Kultur och kulturturism är också ett viktigt verktyg för integration.

Vänsterpartiet arbetar för

- Att alla barn och ungdomar får minst en teaterupplevelse, en musikupplevelse, en bild- och formupplevelse samt en dansupplevelse varje läsår
- Att det pedagogiska samarbetet mellan skola och Film i Sörmland stärks så att fler elever får möjlighet att delta
- Att stödja och förstärka etnicitet, klass- och genusperspektivet inom kulturverksamheterna
- Att Sörmlands musik och teater samt Sörmlands museum ska fortsätta att samverka med lokala föreningar och organisationer
- Att alla museer ska vara avgiftsfria
- Att Sörmlands musik och teater ska fortsätta att producera även vuxenteater
- Att Länsbiblioteket ska fortsätta att stödja de kommunala biblioteken
- Att ekonomiskt stöd till kulturföreningar ska utökas under mandatperioden
- Att stärka kulturens plats i vården, framförallt inom psykiatrin och äldreården i samarbete med kommunerna
- Att kultursatsningar ska komma hela länet till del

Utbildning

Bildning har alltid varit centralt för arbetarrörelsen som ett medel att åstadkomma frigörelse för individen och förändring av samhället i rättvis riktning. Genom bildning får människan möjligheter att lära genom hela livet. En väl utbyggd utbildning på alla nivåer – från förskola till vuxenutbildning – ökar jämlikheten och stärker demokratin. Det är särskilt viktigt att socialt utsatta grupper får tillgång till de förberedelser som krävs för att de ska kunna ta del av utbildningsutbudet. När det gäller folkbildning är vår målsättning att garantera ett rikt och varierat utbud. Vi vill medverka till att stimulera folkbildningen genom att fortsätta stödja studieförbunden.

Entrén till Åsa folkhögskola

Folkhögskolans betydelse är av stort värde för folkbildning och kultur och erbjuder en annorlunda utbildningsidé. Vi vill därför behålla Eskilstuna och Åsa folkhögskolor i landstingets regi för att ge lågutbildade och inte minst arbetslösa en möjlighet till en ny start i livet. Folkhögskolornas utbildningsutbud för kvinnor och män med

Det är ofta svårt att vårda äldre patienter med långvarig psykisk sjukdom på vanliga vårdavdelningar. Små enheter med hemlik miljö och personalkontinuitet behöver skapas för denna patientgrupp, gärna i samarbete med kommunerna.

Pensionärer med rätt att njuta av en paus på en bänk i parken

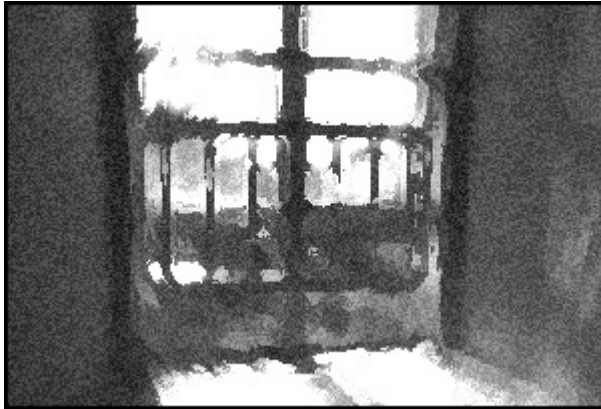
I vårt län har vi också många äldre invandrade och nationella minoriteter, speciellt sverigefinnar med särskilda behov som måste uppmärksammas.

Vänsterpartiet arbetar för

- Att de som drabbas av demenssjukdom har rätt till diagnos
- Att utveckla landstingets samverkan med länets kommuner framför allt kring äldre psykiskt funktionshindrade
- Att speciella satsningar görs för äldre tillhörande nationella minoritetsgrupper eller med annan etnisk bakgrund

Rättspsykiatrisk vård

Regionsjukhuset Karsudden är Sveriges största klinik för rättspsykiatrisk vård. Sjukhuset står för en kunskapsbaserad psykiatrisk vård och ett humant omhändertagande. Problem finns med boende och stöd i kommunerna efter avslutad utslussning.

Personalen på Karsudden har hög kompetens inom sitt område och deras kunskaper bör genom utbildningsinsatser komma övriga verksamheter inom psykiatrisk vård, kriminalvård/frivård och socialpsykiatri i Sörmland till del.

Geriatrisk hälso- och sjukvård

De äldre är en patientgrupp som kräver sammansatt kompetens och sammanhållen hälso- och sjukvård för att få sina behov tillgodosedda. Inte minst viktigt är ett bra samarbete mellan landstinget och kommunerna för att motverka glapp och brister i vårdinsatserna för de äldre.

Det är viktigt att den akuta hälso- och sjukvården tar hänsyn till de särskilda behov äldre har i samband med rehabilitering och omvårdnad. En grupp bland de äldre patienter som är särskilt utsatta är de som drabbas av demenssjukdom. Det är viktigt för både den enskilde och för anhöriga att få stöd och kunskap om sjukdomen.

funktionsnedsättning ska breddas. Folkhögskolorna kan fungera som motkraft mot socioekonomisk och etnisk segregation.

Vänsterpartiet arbetar för

- Fortsatt och ökat stöd till folkhögskolorna
- Fortsatt och ökat stöd till studieförbunden
- Att bredda utbildningsutbudet för kvinnor och män med funktionsnedsättning

Folkhälsa

Den enskilt främsta orsaken till en försämrad folkhälsa är när orättvisorna ökar i ett samhälle.

Under de senaste fyra åren har socialförsäkringssystemet systematiskt försämrats. Arbetslösheten i Sörmland är mycket stor och i

Hälsokontroll

Eskilstuna är ungdomsarbetslösheten nu 26 %. Alkoholkonsumtionen är hög och fetman drabbar allt fler. Detta sammantaget utgör ett stort hot mot folkhälsan.

Människors hälsa påverkas av grundläggande faktorer, framförallt av klass, kön och etnicitet.

Lågutbildade drabbas i större utsträckning än högutbildade av för tidig död. I gruppen långtidssjukskrivna och förtidspensionerade är antalet kvinnor betydligt större än antalet män.

Ett samhälle med små skillnader mellan olika samhällsklasser är bästa garanten för god folkhälsa. Därför handlar folkhälsoarbete ytterst om fördelningspolitik. Ett socialt hållbart samhälle bygger på rätten till egen försörjning genom arbete eller via ett socialförsäkringssystem med tillräckliga ersättningsnivåer. Dagens nivåer behöver höjas.

En god folkhälsa handlar inte bara om livskvalitet för den enskilde utan hälsa är en nödvändig och viktig förutsättning också för ekonomisk och social tillväxt. Det kommer att bli en allt viktigare fråga i framtiden. Landstinget och länets kommuner har ett ansvar för och ska bedriva ett hälsofrämjande arbete, som berör alla invånare, eller som det övergripande nationella målet för folkhälsa säger – att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Det är viktigt att göra satsningar som är inriktade på att minska skillnader beroende på socioekonomiska förhållanden och kön. Med krafttag måste segregationen bekämpas i våra kommuner. Sörmland har tagit emot ett stort antal flyktingar vilket är helt rätt. Resultatet med ett alltmer segregerat samhälle ska ses som ett misslyckande av vår integrationspolitik, inte att vi är för generösa i vårt mottagande av invandrare.

Vid ungdomsmottagningar når man ofta ungdomar som befinner sig i utsatta situationer och som behöver samhällets stöd på olika sätt. Idag är det mest flickor som besöker ungdomsmottagningarna och därför vill vänsterpartiet att det ska göras en särskild satsning så att även

vårdplatser inte heller garanteras. Detta är ett problem som måste lösas.

Landstingets ansvar för missbruksvården måste bli bättre och avsaknaden av avgiftningsplatser måste omedelbart åtgärdas. Det behövs en utveckling av både den öppna och slutna vården i nära samarbete med den kommunala socialpsykiatrin. Samarbetet med kommunerna ska underlättas. Det behövs också insatser för att minska diskriminering, utanförskap och stigmatisering beroende på psykisk sjukdom.

Vi vill verka för att landstinget som arbetsgivare tar ansvar för anpassade anställningsformer för denna patientgrupp. En avgörande tillfriskningsfaktor är tillgång till ett arbete.

Vi anser också att brukar- och intresseorganisationer ska få större inflytande inom psykiatrin. Ett konkret sätt är att införa brukarrevisionen inom den psykiatriska hälso- och sjukvården.

Vänsterpartiet arbetar för

- Att utveckla den psykiatriska hälso- och sjukvården
- Att slutenvården ska erbjuda patienterna daglig verksamhet
- Att öka möjligheten till psykoterapi inom den offentliga vården
- Att olika psykoterapeutiska behandlingsmetoder ska erbjudas
- Att bättre ta tillvara brukarnas intressen till exempel genom att brukarrevision införs
- Att vården av unga vuxna får utökade resurser
- Att slutenvårdsplatser ska finnas på samtliga sjukhus.
- Att möjlighet till avgiftning ska finnas på samtliga sjukhus

och hjälpmedel på lika villkor och till samma kostnad som övriga medborgare.

Vänsterpartiet arbetar för

- Att asylsökande, papperslösa och gömda ska ha rätt till subventionerad hälso- och sjukvård

Psykiatrisk hälso- och sjukvård

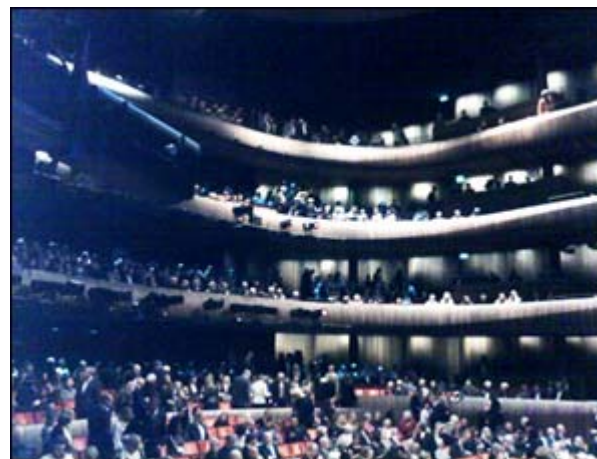
Den psykiatriska vården har historiskt varit mycket trendkänslig och periodvis avhängigt det ekonomiska läget i landet. Vänsterpartiet anser att det är viktigt att man använder en mångfald av behandlings- och stödmeter baserade på evidens och beprövad erfarenhet och att vården inte hemfaller åt tillfälliga trender. Utanförskap är ofta orsak till psykisk ohälsa som inte i första hand ska behandlas med mediciner utan behöver annat omhändertagande som förändrar patienternas livssituation.

Överbeläggningar är ett normalt tillstånd inom den psykiatriska slutenvården. Möjligheten till aktiviteter eller sysselsättning för slutenvårdspatienterna finns inte. Detta motiveras med att patienterna behöver stimulireduktion. Slutenvårdsbehandlingen måste vara mer än passivitet, mat och medicin. En satsning på små vårdenheter är angelägen eftersom flera olika diagnoser vårdas samtidigt. Vi anser också att det ska finnas slutenvårdsplatser vid länets samtliga sjukhus. Ungdomars psykiska ohälsa ökar, det är speciellt flickor och unga kvinnor som lider av psykisk ohälsa. Det är viktigt att vården av unga vuxna får utökade resurser.

Missbrukande ungdomar under 18 år är en förbisedd grupp. Här vill vi se ett utökat samarbete och gemensamt omhändertagande av landsting och kommuner. Det saknas idag psykiatriska slutenvårdsplatser för barn och unga i vårt län. Vid krissituationer uppstår komplikationer då utomlänsvård är det enda alternativet. När behov finns kan

pojkar besöker ungdomsmottagningarna. Det är annars stor risk för att det är flickorna som får ta ansvaret för både preventivmedel och skyddet mot könssjukdomar. Det är svårt för ungdomsmottagningarna att nå flickor och pojkar med annan etnisk bakgrund. Därför ska speciella satsningar riktas till dessa ungdomar. Det är också viktigt att ungdomsmottagningarna medverkar i arbetet mot det sexualiserade våldet samt har en öppenhet och kompetens att möta också homo-, bi- och transsexuella flickor och pojkar. Dessutom anser vänsterpartiet att preventivmedel ska vara gratis för ungdomar.

Mäns våld mot kvinnor är ett stort problem. Landstinget ska ha en handlingsplan för omhändertagande av och förebyggande insatser för flickor och kvinnor som utsatts för eller riskerar att bli utsatta för våld.

Scenteater och opera på recept?

Motion på recept har visat sig fungera och vi anser att även kultur på recept borde prövas.

Den höga alkoholkonsumtionen är ett omfattande hot mot folkhälsan. Vi anser att skattepengar inte ska finansiera alkoholkonsumtion. Därför kommer vänsterpartiet att arbeta för en alkoholfri representation i

Det förebyggande folkhälsoarbetet behöver utvecklas i samarbete med andra verksamheter. Vänsterpartiet anser att det behöver inrättas hälso- och friskvårdskonsulenter för att förebygga fetma, riskbruk av alkohol, rökavvänjning med mera.

landstinget och regionförbundet.

Vänsterpartiet arbetar för

- Att minska klass- och könslyftorna i samhället
- Att ekonomiska resurser och riktade insatser ska göras i relation till befolkningens ohälsa
- Att rättvisare fördela resurserna mellan förebyggande och sjukvårdande insatser,
- Att de förebyggande åtgärderna måste värdesättas högre
- Fortsatt satsning på familjecentraler
- Fortsatt satsning på ungdomsmottagningarna
- Ökad kompetens i att möta HBT-personer (homo-, bi- och transsexuella)
- Att ungdomsmottagningarna ska göra speciella satsningar på ungdomar med annan etnisk bakgrund
- Gratis preventivmedel för ungdomar
- Att utveckla missbruksvården
- Att utveckla det förebyggande arbetet kring alkohol- och drogsador
- Alkoholfri representation inom landstinget och regionförbundet

Hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvården i Sverige bygger på en solidariskt finansierad sjukvård i offentlig regi. För att förstå betydelsen av en solidarisk finansiering av vården ska vi vara medvetna om att 5 % av befolkningen tar 95 % av sjukvårdskostnaderna i anspråk.

Länder som inte har en offentlig sjukvård som till exempel USA har vårdkostnader som utgör en större andel av BNP, detta trots att 50 miljoner människor saknar sjukvårdsförsäkring.

Vården i Sverige privatiseras av ideologiska skäl ofta under en täck-

Vänsterpartiet arbetar för

- Mer resurser till primärvården
- Att ta tillvara distriktssköterskornas breda kompetens
- Att besök hos distriktssköterska ska vara avgiftsfritt
- Att primärvården ska erbjuda vård med god tillgänglighet
- Att grupper med kroniska sjukdomar samt äldre med stort vårdbehov ska prioriteras när det gäller kontinuitet i vården
- Att utveckla möjligheten till särskilda enheter eller team i primärvården med inriktning mot äldre
- Att utöka psykoterapeutiska behandlingar inom primärvården

Vården av asylsökande, papperslösa och gömda

Rätten till hälsa är en mänsklig rättighet och får inte vara beroende av medborgarskap och uppehållstillstånd. Endast akutsjukvård är subventionerad för asylsökande, papperslösa och gömda. Många söker därför inte nödvändig vård av ekonomiska skäl eller på grund av rädsla för att bli anmälda. Vänsterpartiet anser att alla asylsökande, papperslösa och gömda som vistas i Sörmland ska ha rätt till sjukvård

ler. Tanken med det nya ersättningssystemet till primärvården är att vårdcentralerna ska utvecklas utifrån konkurrens.

Vänsterpartiet är av den uppfattningen att primärvårdens vårdcentraler ska samarbeta, inte konkurrera, att utvecklingsarbetet inom primärvården ska ske genom samverkan där personalens erfarenheter tas till vara och möjligheter ges att på bästa sätt utforma vården. Vänsterpartiet anser att primärvården är basen i svensk hälso- och sjukvård. Primärvården ska vara nära befolkningen och erbjuda vård med hög kvalitet och god tillgänglighet.

Landstinget Sörmland har infört en avgift för besök hos distriktsköterska vilket vi inom Vänsterpartiet har motsatt oss. Vi vill att besök hos distriktsköterska ska vara avgiftsfritt. Vi vill också att distriktsköterskornas kompetens ska nyttjas på bättre sätt än för närvarande. Distriktsköterskorna ska fungera som sjukvårdens första instans. I vissa områden, på landsbygden och på småorter som bedöms sakna underlag för vårdcentral eller familjeläkare, har en distriktsköterskemottagning s.k. satellitmottagning, stor betydelse som första/enda plats för hälso- och sjukvård.

Distriktsköterskornas kompetens att identifiera alkohol och drogberoende ska tas tillvara.

Samarbetet mellan landstinget och den primärkommunala missbrukarvården måste förbättras.

Vänsterpartiet anser generellt att närvård och primärvård ska bygga på samarbete mellan olika kompetenser som till exempel sjukgymnast, dietist och arbetsterapeut då de som är i störst behov av närvård och primärvård ofta har flera sjukdomar och sammansatta behov.

Den psykiatriska kompetensen inom primärvården måste höjas. Primärvården är den första instansen för patienter med psykisk ohälsa. Vänsterpartiet anser att det är viktigt att anställa psykologer eller annan personal med psykoterapeutisk utbildning på vårdcentraler. Vi anser "också" att en specialistsjuksköterska inom psykiatri ska finnas på varje vårdcentral.

mantel av att privat verksamhet är mer effektiv än offentlig. Detta påstående saknar vetenskaplig grund men denna myt används som argument för landstingen att genomföra utförsäljning av offentlig

Entrén till nyare delen av Nyköpings lasarett

vård samt att verksamheter övergår i privat regi. Den omfattande privatiseringen och kommersialiseringen av hälso- och sjukvård innebär ett hot mot prioriteringsordningen som beslutats i Riksdagen. Hälso- och sjukvården är en av hörnstenarna i den svenska välfärdsmodellen. Genom åren har vi utvecklat ett system som bygger på allas rätt till en god hälso- och sjukvård oavsett inkomst, social status, kön, etnisk bakgrund eller bostadsort. I en skattefinansierad vård styr behov och inte plånboken. Det innebär en omfördelning från den som är frisk till den som är sjuk. Därför anser Vänsterpartiet att hälso- och sjukvården i princip ska bedrivas i offentlig regi.

Vänsterpartiet arbetar för

- Att hälso- och sjukvården finansieras solidariskt via skatten och är demokratiskt styrd
- Att landstinget inte genomför några fler privatiseringar inom hälso- och sjukvården
- Att hälso- och sjukvård ges utifrån behov och riksdagens prioriteringsbeslut

Sjukvård

Befolkningens behov tillsammans med teknisk och medicinsk utveckling gör det nödvändigt att kontinuerligt förändra sjukvårdens innehåll och utformning. Riksdagens prioriteringsbeslut måste i mycket större utsträckning än idag styra resurser till människor med stort behov av hälso- och sjukvård. Specialiteter inom breda sjukdomsgrupper ska värderas högre än idag. Vänsterpartiet arbetar för att människor med långvariga och vanliga sjukdomar ska ha nära till vård. Kvinnor och män ska erbjudas vård på lika villkor.

Länets tre sjukhus ska ses som samverkande delar i en helhet. På grund av dagens högspecialiserade vård och den allt svårare personalbristen kan det bli nödvändigt att vissa specialiteter koncentreras till enbart ett sjukhus. Beträffande avgiftning både för ungdomar och vuxna missbrukare ska det finnas möjlighet till avgiftning oberoende var i länet man bor.

Samverkan ställer också krav på att personal ska kunna tjänstgöra på fler än ett sjukhus, och att kunna utveckla samverkan med primärvården till exempel genom att specialistläkare fungerar som konsulter där. I det arbetet har ny teknik som telemedicin en viktig funktion. Det handlar då inte bara om underlättande för konsultationer mellan vårdgivare och verksamheter utan också om att minska antalet resor och besök för patienten. Vi vill också utveckla möjligheten att boka tider och göra förfrågningar via Internet.

Nyköpings lasarett, entré till äldre delarna

Vänsterpartiet arbetar för

- Att ojämlikhet i vård och behandling mellan kvinnor och män identifieras och undanröjs
- Att behålla tre opererande sjukhus i Sörmland
- Att hälso- och sjukvården ska ha låga eller inga avgifter
- Att barn och ungdomar fortsatt ska ha avgiftsfri hälso- och sjukvård
- Att vården ska vara lättillgänglig t ex genom utvecklad teknik

Närvård och primärvård

Primärvården i landstinget Sörmland har fram till 2009 till största delen bedrivits i landstingets regi. Arbetsmiljöverkets tillsyn visar på en oacceptabelt hög arbetsbelastning för länets samtliga vårdcentra-